

DR. SCI. LJILJANA FILIPOVIĆ "KRIVIČNA DJELA IZ MRŽNJE I KRIVIČNA DJELA IZAZIVANJA MRŽNJE" 2019., OSCE MISIJA u BiH, 191. str.

prikaz komentara

Priredili: **dr. sci. Arben Murtezić***
dr. sci. Davor Trlin**

Krivična zakonodovstva, u većini demokratskih društava, počinjenje krivičnog djela iz mržnje tretiraju kao kvalifikatornu okolnost i/ili obaveznu otežavajuću okolnost. Ovo zbog toga što su javni interes i društvena vrijednost koja se štiti od izuzetne važnosti, naročito u vrijeme savremenih negativnih trendova.

Sve navedeno ima specifičnu težinu u post-konfliktnim društvima, kakva je i Bosna i Hercegovina, te je uz podršku više donatora, a naročito OSCE Misije, organizovano više obuka na temu odnosa krivičnog i antidiskriminacionog prava. Takođe, napisan je i određeni broj naučnih i stručnih radova, te drugih priloga u pravnoj i drugoj periodici. Međutim, dugo vremena se već osjećala potreba za produciranjem sistemskog djela o krivično-pravnoj zaštiti od diskriminacije. Praznina koja se primjećivala u tom smislu popunjena je nedavno publiciranjem jednog djela čijoj izradi se pristupilo akribično.

Naime, u julu 2019. godine je svjetlo dana ugledao važan rukopis čija je autorica Dr. sci. iur. Ljiljana Filipović, sudija Vrhovnog suda Federacije BiH. Riječ je o odlično dokumentovanom pregledu pozitivno-pravnih normativnih rješenja kada je riječ o krivičnim djelima iz mržnje i krivičnim djelima izazivanja mržnje. Izdavač komentara je Misija OSCE u BiH, koja je i organizovala brojne obuke za sudije, tužioce, glasnogovornike pravosudnih institucija, te za ovlaštena službena lica, a koje su nalazile svoje mjesto u programima stručnog usavršavanja CEST-ova.

Sudija Filipović već u uvodnim napomenama objašnjava da se radi o komentaru relevantnih zakonskih odredaba o krivičnim djelima iz mržnje i krivičnim djelima izazivanja mržnje na način koji nije uobičajen za izradu publikacije ove vrste jer se ne radi o komentaru zakonskog teksta u totalitetu.

* Direktor Javne ustanove Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH.

** Viši stručni saradnik Javne ustanove Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH;
davor.trlin@cest.gov.ba

Komentar se sastoji iz dva dijela. Prvi dio obuhvata relevantne odredbe krivičnih zakona koje se odnose na pojam krivičnih djela iz mržnje (kao relativno novi pojam), te one kojima su propisana krivična djela izazivanja mržnje (koja su postojala u našem krivičnom zakonodastvu i ranije). Drugi dio, koji je svojevrsni dodatak, sadrži analizu relevantnih odredbi krivičnog procesnog prava u BiH kada je riječ o specifičnostima primjene normativnih rješenja u pogledu krivičnih djela iz mržnje, ali i kratku analizu odredbi prekršaja iz zakona o javnom redu i miru, zakona o javnom okupljanju i zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim natjecanjima. Autorica kod osvrta na odredbe prekršajnog prava posebnu pažnju ukazuje poštivanju načela *ne bis in idem*, što je potpuno opravdano obzirom na poznate probleme kojima se bavio i sud za ljudska prava.

U prvom dijelu autorica objašnjava pojam krivičnog djela iz mržnje kao posebnog krivičnopravnog pojma. Takođe analizira: učinjenje krivičnog djela iz mržnje kao kvalifikatornu okolnost; krivična djela izazivanja nacionalne (narodnosne), rasne i vjerske mržnje, razdora i/ili netrpeljivosti; krivično djelo javnog izazivanja i podsticanja nasilja i mržnje; krivično djelo nasilničkog ponašanja na sportskoj priredbi ili javnom skupu; krivična djela neovlaštenog posjedovanja ili ugrožavanja javnog reda putem radio ili televizijske stanice; te odgovornost pravnih osoba za krivično djelo iz mržnje i krivična djela izazivanja mržnje. U poglavlju II sudija Filipović prvo razmatra mogućnost primjene koncepta krivičnog djela iz mržnje na prekršaje, a nakon toga komentira prekršaje kojima se vrijeđaju nacionalna, rasna ili vjerska osjećanja građana i kojima se izaziva nacionalna, rasna, vjerska ili druga mržnja. U analizi krivično-procesnog zakonodavstva autorica prvo pojašnjava dužnost tužitelja da preduzme krivično gonjenje ako postoje dokazi da je učinjeno djelo iz mržnje, specifičnosti primjene pojedinih zakonskih odredbi o sadržini optužnice i presude za krivično djelo iz mržnje, te pravilo *ne bis in idem*.

Komentar sadrži i selektovane zakone, te izvode iz relevantnih presuda i odluka Evropskog suda za ljudska prava, odluka Ustavnog suda BiH, odluka domaćih sudova, optužnica, odluka inostranih sudova, te ostale dokumente.

Ovim izdavačkim poduhvatom obogaćena je literatura o krivičnim djelima počinjenim iz mržnje na B/H/S jeziku. Komentar će biti i dragocjeno referentno djelo za one koji se akademski ili profesionalno bave društvenom i pravnom dimenzijom zločina motivisanih mržnjom, aktivistima u oblasti ljudskih prava tako i opštoj čitalačkoj publici. Naravno, ovaj komentar će biti odličan edukativni materijal za obuke Centara za edukaciju iz oblasti krivičnih djela počinjenih iz mržnje, govora mržnje, te slobode izražavanja.